

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

**STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)**

POSITIONSFÖRFLYTTNING I EU-FRÅGAN

En analys av hur MP, V och SD uttrycker sig om EU i samband med att de avlägsnat kravet på EU-utträde

Lisa Lundgren

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2021
Handledare:	Jonas Hinnfors

Abstract

The Swedish Green Party, the Swedish Left Party and the Sweden Democrats are the only political parties that have shifted from advocating for Sweden to leave the European Union to accepting the Swedish EU-membership in the past 15 years. Previous research in this field has focused on explaining how different political parties position themselves towards, or express their views on, the European Union. Little research has been done on how parties express their views on the European Union when shifting their EU-policy. This essay aims to analyze how the Swedish Green Party, Swedish Left Party and Sweden Democrats explain their position to the EU before and after removing their aspiration to leave the EU from their party programmes.

The qualitative research of party programmes and debate articles results in three primary findings. Firstly, all of the three parties use similar themes when discussing their EU-policy both before and after the repositioning. However, they approach these themes from different angles due to their ideological differences. Secondly, the Swedish Left party rarely mentions any benefits with international cooperation despite their globalist ideology. Thirdly, the parties do not bring up more positive aspects of the EU after repositioning.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2021
Handledare:	Jonas Hinnfors
Antal ord:	11 985
Nyckelord:	Sverigedemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Euroskepticism, Europeiska Unionen, partiompositionering
Keywords:	Sweden Democrats, Swedish Green Party, Swedish Left Party, Eurocepticism, European Union, EU, party position change

Innehållsförteckning

Inledning	4
1.1 Introduktion	4
1.2 Syfte och frågeställning	6
1.3 Disposition	7
Hur förhåller sig partierna till EU?	7
2.1 Euroskepticism	7
2.1.1 Euroskepticism i Sverige	8
2.2 Hur partier uttrycker sig om EU	9
2.2.1 De vanligaste argumenten för EU	9
2.2.2 De vanligaste argumenten mot EU	10
2.3 Tidigare forskning om partifamiljernas inställning till EU	13
2.3.1 Gröna partier och EU	13
2.3.2 Vänsterpartier och EU	14
2.3.3 Radikala högerpartier och EU	16
Metod och material	16
3.1 Metod	16
3.2 Material	19
3.3 Diskussion om metod och material	20
Empirisk undersökning	22
4.1 Miljöpartiet 2004-2009	22
4.2 Vänsterpartiet 2014-2019	26
4.3 Sverigedemokraterna 2014-2019	30
4.4 Jämförelse mellan partierna	35
Slutsatser	36
5.1 Framtida forskning	38

Tabell- och figurteckning

	10
Tabell 2.1 Centrala argument för och mot EU enligt forskningen	12
Tabell 3.1 Centrala argument för EU i forskningslitteraturen	18
Tabell 3.2 Centrala argument mot EU forskningslitteraturen	18
Tabell 4.1 MP fram till 2008	25
Tabell 4.2 MP 2008 och framåt	25
Tabell 4.3 V fram till 2018	29
Tabell 4.4 V 2018 och framåt	29
Tabell 4.5 SD fram till 2019	34
Tabell 4.6 SD 2019 och framåt	34
Tabell 4.7 Jämförelse av partiernas resultat	35

1. Inledning

I Sverige finns enbart tre riksdagspartier som under de senaste 15 åren har gått från att förespråka ett svenskt EU-utträde till att acceptera Sveriges medlemskap i EU: Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. Samtidigt representerar de tre vitt skilda ideologier: grön ekologism, socialism respektive nationalkonservatism. På vilket sätt har de tre så olika partierna förklarat sitt skifte i EU-frågan för väljarna? Det ska undersökas i följande uppsats.

Kapitlet inleds med en introduktion, som är en ytlig sammanfattning av den tidigare forskning som redogörs för i kapitel 2. Introduktionen syftar till att synliggöra den forskningslucka som jag avser fylla.

1.1 Introduktion

Inför det svenska inträdet i EU fanns vissa splittringar inom de svenska riksdagspartierna. Så småningom landade nästan samtliga partier dock i att förespråka ett svenskt EU-medlemskap. De enda svenska partierna som motsatte sig ett svenskt EU-medlemskap inför folkomröstningen 1994 var Vänsterpartiet (härefter V) och Miljöpartiet (härefter MP). Sedan dess har emellertid båda partier skiftat i frågan och förespråkar numera att Sverige är medlem i EU.¹ Dessutom har Sverigedemokraterna (härefter SD) sedan start drivit frågan om ett svenskt EU-utträde men efter att ha blivit inröstade både i riksdagen och i Europaparlamentet så valde även de att ta bort kravet 2019.²

MP, V och SD är tre svenska partier som skiljer sig åt på många sätt. MP grundades 1981 som en motreaktion på folkomröstningen om kärnkraft och betonade från början sin gröna ideologi som, enligt de själva, inte kunde placeras på den politiska höger-vänster skalan. Istället såg MP sig själva som ett grönt alternativ till de etablerade partierna. Så småningom slöt de emellertid upp med det vi idag kallar för det rödgröna blocket.³ MP förespråkade ett svenskt utträde ur EU fram tills år 2008 och sedan dess har MP:s inställning till EU varit att Sverige ska vara kvar i Unionen.⁴ Vänsterpartiet skapades 1917 då en grupp socialdemokrater bröt sig loss från S för att bedriva mer radikal vänsterpolitik. V förespråkar en långtgående

¹ Hennel, Lena (2008-10-06) *Mp slopar krav på EU-utträde*. Svenska Dagbladet, Eriksson, Göran (2019-04-10) *V svänger i EU-frågan för samma väg som SD*. Svenska Dagbladet

² Kenes, Bulent. (2021). "The Sweden Democrats: Killer of Swedish Exceptionalism." *ECPS European Center for Populist Studies*

³ Sundström, Malena Rosén. (2011). "The Swedish Green Party: from alternative movement to third biggest party." *Environmental Politics*, 20(6), 938-944.

⁴ Sundström, Malena Rosén. (2011)

välfärd, större offentlig sektor, ett alternativt ekonomiskt system och jämlikhet. De har länge motsatt sig det svenska medlemskapet i EU med hänvisning till att EU är odemokratiskt och ett projekt för eliterna.⁵ Partiet valde att pausa kravet på ett EU-utträde 2018 och refererade bland annat till Brexit som en förklaring till ompositioneringen.⁶ SD:s ideologi beskrivs som socialkonservativ, nationalistisk eller högerpopulistisk. De har även kallats för ett radikalt högerparti.⁷ Genom att anklaga det etablerade politiska systemet för att vara ett projekt för eliterna har SD lyckats knyta an en stor väljarbas och inom ramen för det etablerade politiska systemet återfinns även EU.⁸ SD har sedan start drivit frågan om en svensk folkomröstning om EU-medlemskapet samt ett utträde ur Unionen. Först 2019 tog SD bort sitt krav på ett svenskt EU-utträde och gick ut med att man ville förändra EU inifrån istället.⁹

Samtliga tre partier har alltså olika ideologier, retorik och historia i den svenska politiken. Därför är det intressant att samtliga tre har genomfört samma skifte i EU-frågan. Frågan är om det finns element som förenar sättet som partierna försvarar sina positionsskiften. Är de tre partierna mer lika än vad man kan tro?

Uppsatsen avser undersöka vilka för- och motargument gentemot EU som har börjat användas eller slutat användas av MP, V och SD i samband med deras skifte i EU-frågan. Tidigare forskning av Hooghe, Marks och Wilson visar att gröna partier tenderar att kritisera EU:s miljö- och jordbrukspolitik samt migrationspolitik, vänsterpartier kritiserar ofta EU för att vara marknadsorienterat samt odemokratiskt och radikala högerpartier förkastar EU:s migrationspolitik och den fria rörligheten.¹⁰ Det existerar alltså forskning på hur partier tenderar att uttrycka sig om EU, men inte på hur partier uttrycker sig om EU i samband med att man genomgår ett skifte i fråga om EU-medlemskapet. Den forskningsluckan avser följande studie fylla. Sverige är ett bra land att genomföra en sådan studie i då det finns tre partier som under de senaste decennierna har genomfört samma skifte i EU-frågan - MP, V och SD har alla svängt från att förespråka ett svenskt EU-utträde till att inte längre göra det.

⁵ Steiner, Barbara; Arter, D. (2002). "Communists we are no longer, Social Democrats we can never be": The Evolution of the Leftist Parties in Finland and Sweden." *The Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 18(3), 1-28.

⁶ Sjöstedt, Jonas (2018-11-04). "Dags att pausa kravet på EU-utträde". *ETC*.

⁷ Hellström, A., Nilsson, T., & Stoltz, P. (2012). "Nationalism vs. nationalism: The challenge of the Sweden Democrats in the Swedish public debate." *Government and Opposition*, 47(2), 186-205.

⁸ Hellström, A., Nilsson, T., & Stoltz, P. (2012).

⁹ Åkesson, Jimmie. (31-01-2019). "SD: Därför ändrar vi vår EU-politik." *Aftonbladet*

¹⁰ Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004). "Does left-right structure party positions on European integration?" *G. Marks & M. Steenbergen*

Dessutom har de tre olika ideologier och fungerar därmed utmärkt för en jämförande analys. På grund av att partierna har så olika ideologisk grund kan studien dessutom få fram ifall det främst är ideologiskt förankrade argument som genomsyrar partiernas beskrivningar av EU, eller om det är samma typer av beskrivningar av EU som ges från samtliga partier.

Sammanfattningsvis existerar en forskningslucka i vilka argument används i samband med att stora partier skiftar ställning i EU-frågan. Jag förväntar mig finna att MP, V och SD använder olika typer av argument för sitt skifte i EU-frågan eftersom de kommer från olika ideologisk bakgrund, men att samtliga tar upp fler fördelar än nackdelar med EU efter skiftet eftersom partierna slutat förespråka ett utträde. Mitt förväntade resultat redogörs för mer utförligt under kapitel 3.1 Metod.

1.2 Syfte och frågeställning

Eftersom V, MP och SD är de enda riksdagspartierna som genomfört ett tydligt skifte i EU-frågan under 2000-talet är de relevanta att inkludera i samma studie. Samtliga tre har även utvecklats åt samma håll - från krav på ett svenskt EU-utträde till att förespråka (eller acceptera) ett svenskt EU-medlemskap.¹¹ Därmed fungerar de utmärkt för en jämförande studie. Syftet med uppsatsen är att granska de tre svenska riksdagspartierna som har skiftat inställning i frågan om det svenska EU-medlemskapet för att förstå hur de förklarar sina positionsskiften för sina väljare och för allmänheten i stort.

Uppsatsens frågeställning är:

Vilka argument använder MP, V och SD för respektive emot EU i samband med deras skifte i EU-frågan?

Uppsatsfrågan har en tydlig anknytning till Europa eftersom det är partiets EU-politik som kommer att undersökas. Dessutom berör uppsatsen frågor såsom euroskepticismens utbredning i Europa samt för- och nackdelar med europeisk integration.

Metoden som kommer användas för att besvara forskningsfrågan är kvalitativ textanalys. Debattartiklar och partidokument från åren innan och efter respektive parti skiftade i EU-frågan (2008, 2018 och 2019) analyseras utifrån ett analyschema för att finna hur

¹¹ Hennel, Lena (2008-10-06), Eriksson, Göran (2019-04-10)

partierna själva beskriver sin inställning till EU, samt vilka argument som försvinner eller tillkommer efter skiftet i EU-frågan. Det är alltså sätten som partierna själva förklarar och försvarar sitt positionsskifte som kommer att analyseras och inte de bakomliggande orsakerna till varför partierna svängt i frågan om EU.

1.3 Disposition

Arbetet inleddes med en kort introduktion, syfte samt forskningsfrågan. Nedan redogörs för teori och tidigare forskning på de relevanta ämnena. Därefter beskrivs den metod och det material som valts för undersökningen, följt av en kritisk diskussion kring valen som gjorts. Avslutningsvis presenteras resultaten och en diskussion förs kring resultatens betydelse samt hur man kan forska vidare på ämnet i framtiden.

2. Hur förhåller sig partierna till EU?

2.1 Euroskepticism

Begreppet euroskepticism innebär olika typer av kritik mot europeisk integration. Idag förkroppsligas den europeiska integrationen av EU och därmed används begreppet euroskepticism synonymt med begrepp såsom EU-kritisk. Euroskepticism kan ta många olika former och kan existera i olika grad. Därför tenderar forskningsområdet att fokusera på olika typer av, eller kategoriseringar av, euroskepticism. Paul Taggart och Aleks Szczerbiak myntade 2004 begreppen *hård* och *mjuk* euroskepticism. Det är begrepp som används omfattande inom forskningsområdet euroskepticism. Hård euroskepticism innebär att man förkastar hela det europeiska integrationsprojektet med hänvisning till att de grundläggande värderingarna och idéerna är dåliga. Den här typen av euroskepticism är vanlig i euroskeptiska enfrågepartier som vill att det egna landet lämnar EU (eller aldrig går med). Mjuk euroskepticism handlar istället om kritik mot specifika politikområden. Exempelvis kan man vara för ett svenskt EU-medlemskap men ställa sig kritisk till euro-samarbetet.¹²

Stödet för EU har historiskt sett varit stabilt. Under de senaste decennierna har emellertid EU:s politikområden breddats och EU har nu betydligt mer makt över medlemsländerna. Utvecklingen har inneburit att EU-frågan diskuteras allt oftare och när Eurokrisen skedde

¹² Taggart, Paul, Szczerbiak, Aleks. (2004) "Contemporary Euroskepticism in the party system of the European Union Candidate states of Central and Eastern Europe." *European Journal of Political Research*, 43(1), 1-27.

2009 sjönk stödet för EU rejält i nästan hela Europa.¹³ Euroskepticismen hos opinionen har dock inte fått gehör bland de etablerade politiska partierna, utan existerar i högre grad bland extrema- eller enfrågepartier. Man brukar prata om en inverterad U-kurva när man beskriver hur partier på höger/vänster-skalan ställer sig i EU-frågan. Både den extrema högern och den extrema vänstern tenderar att ha starka euroskeptiska åsikter.¹⁴

2.1.1 Euroskepticism i Sverige

Den euroskeptiska trenden som brett ut sig över Europa under de senaste decennierna märks tydligast genom att EU-kritiska partier har växt. Den här trenden går inte att finna lika tydligt i Sverige.¹⁵ I Sverige har den generella euroskepticismen sjunkit sedan mitten av 1990-talet. Det senaste resultatet från SOM-institutets undersökning visar att 56% av svenskarna är i huvudsak för Sveriges EU-medlemskap och enbart 17% är emot.¹⁶

Bland de svenska politiska partierna och väljarna har det också skett förändringar i synen på EU de senaste åren. Nämda rapport har undersökt svenskarnas inställning till EU i förhållande till deras partisympatier. Där kan man utläsa att både Vänsterpartiets och Miljöpartiets väljare har skiftat rejält i deras inställning till EU mellan 2012 och 2020. Båda partier har ökat andelen väljare som är för ett svenskt EU-medlemskap med mer än 25 procentenheter var. Det går dock inte att utläsa ifall partierna har haft samma väljarbas under dessa år och att väljarna själva bytt åsikt, eller ifall de EU-kritiska väljarna helt enkelt gått till ett annat parti. Bland SD:s väljare existerar inte samma nedåtgående euroskeptiska trend som finns bland MP:s och V:s väljare. SD-väljarna står ut i SOM-undersökningen från 2020 som den mest euroskeptiska gruppen, där 3 av 4 fortfarande inte stöttar det svenska EU-medlemskapet.¹⁷

¹³ Roth F, Nowak-Lehmann F and Otter T (2013) "Crisis and Trust in National and European Union Institutions—Panel Evidence for the EU, 1999–2012." *RSCAS Working Papers*. Florence: European University Institute

¹⁴Rohrschneider, Robert & Whitefield, Stephen (2016). "Responding to growing European Union-skepticism? The stances of political parties toward European integration in Western and Eastern Europe following the financial crisis". *European Union Politics*, 17(1), 138-161.

¹⁵Dijkstra, Lewis, Poelman, Hugo & Rodríguez-Pose, Andrés (2020) "The geography of EU discontent" *Regional Studies*, 54:6, 737-753

¹⁶ Weissenbilder, Marcus (2021) "Svensk EU-Opinion - 1992-2020." *SOM-institutet Göteborgs Universitet*

¹⁷ Weissenbilder, Marcus (2021)

2.2 Hur partier uttrycker sig om EU

För att operationalisera min frågeställning behövs kunskap om forskningsfältet som berör hur partier uttrycker sig om EU. Därmed redogörs nedan för de vanligaste argumenten för och emot EU som används av politiska partier samt väljare.

2.2.1 De vanligaste argumenten för EU

Det främsta argumentet för EU handlar om samarbete på multilateral nivå. Partier som förespråkar EU menar att stora globala frågor inte kan lösas på egen hand utan kräver samarbete mellan länder. De vanligaste exemplena på sådana globala sakpolitiska frågor är klimatkrisen och migrationen.¹⁸

EU var från början ett ekonomiskt samarbete och än idag spelar ekonomin en stor roll. Den inre marknaden är en av EU:s grundpelare och möjliggör för medlemsländerna att enkelt och effektivt handla med varandra. Den inre marknaden främjar bland annat frihandel, avskaffandet av tullar samt harmoniserade konkurrensregler. Därmed används den inre marknaden och de ekonomiska fördelar som det kan bidra till som argument för EU.¹⁹

Ett av kriterierna för att få gå med i EU är att landet behöver ha ett demokratiskt styrelseskick. EU skapar således incitament för odemokratiska länder i Europa att demokratiseras eftersom de då kan bli medlemmar i EU.²⁰ På grund av EU:s enorma maktposition i världen har de även kunnat stoltsera med att vara en aktör som förespråkar demokrati och mänskliga rättigheter. Dessutom arbetar EU med demokratifrämjande insatser i länder utanför Europa. Ytterligare ett argument för EU är således att EU främjar demokrati i Europa och i världen.²¹

Att kritisera EU behöver inte betyda att man vill lämna EU. Det finns en typ av euroskepticism som i mitt arbete klassificeras som ett argument för att stanna kvar i EU. Tidigare nämndes mjuk respektive hård euroskepticism. Mjuk skepticism innebär att man tycker att EU:s funktion och uppbyggnad bör förändras - men inte upphöra. Man förespråkar

¹⁸ Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004).

¹⁹ Prosser, Christopher. (2016). "Dimensionality, ideology and party positions towards European integration." *West European Politics*, 39(4), 731-754.

²⁰ Müller, Jan-Werner. (2013)

²¹ Bulmer, Simon, Parker, Owen, Bache, Ian, George, Stephen & Burns, Charlotte (2020) *Politics in the European Union*. Oxford University Press s. 491

alltså ett EU-medlemskap men vill arbeta för att EU förändras på något sätt.²² Den här typen av argument visar sig ofta bland politiska partier som exempelvis talar om att förändra EU inifrån. Under de senaste valen till Europaparlamentet har andelen euroskeptiska partier fått ökat stöd. Det kan verka konstigt att partier som vill lämna EU sitter i Europaparlamentet, men en förklaring till det är alltså att många av partierna har en mjuk euroskeptisk hållning och därmed arbetar i Europaparlamentet med att just förändra EU inifrån.²³

2.2.2 De vanligaste argumenten mot EU

Ett av de vanligaste argumenten mot EU är att “vi ger mer pengar än vi får tillbaka”. Det stämmer att bland annat Sverige är nettobidragsgivare till EU och det beror på att Sverige är ett rikt land. För att kunna bekosta EU-projekt i utsatta områden så kan rikare länder såsom Sverige behöva betala mer. Det ekonomiska motargumentet handlar ofta om att EU kostar mycket pengar för Sverige och att man inte anser att EU:s pengar fördelas rätt eller rättvist.²⁴

Som tidigare nämnts är det vanligare bland partier på ytterkanten av det politiska spektrat att uttrycka sig negativt om EU.²⁵ De Vries och Edwards menar att extrema euroskeptiska högerpartier främst grundar sin kritik i kulturella argument såsom bevarandet av den nationella suveräniteten och den nationella identiteten. EU utmålas således som ett hot mot nationens kultur, värderingar och suveränitet. Extrema europeiska vänsterpartier tenderar däremot att appellera mot ekonomiska argument. De tar istället upp att EU-medlemskapet kan innebära ekonomisk osäkerhet för privatpersoner och kritiserar unionens marknadsliberala modell.²⁶ Fortsättningsvis pekar tidigare forskning på att nationalism ligger till grund för både vänsterns och högerens euroskepticism. Både extrema höger- och vänsterpartiet refererar till nationalistiska argument i sin EU-kritik när det kommer till ekonomisk och territoriell nationalism, men den etniska och kulturella nationalismen finns främst hos höger.²⁷

²² Taggart, Paul, Szczerbiak, Aleks. (2004)

²³ Bulmer et al (2020) s. 197

²⁴ ibid

²⁵ Rohrschneider, Robert & Whitefield, Stephen (2016).

²⁶ De Vries, C. E., & Edwards, E. E. (2009). Taking Europe to its extremes: Extremist parties and public Euroscepticism. *Party Politics*, 15(1), 5-28.

²⁷ Halikiopoulou, D., Nanou, K., & Vasilopoulou, S. (2012). “The paradox of nationalism: The common denominator of radical right and radical left euroscepticism”. *European journal of political research*, 51(4), 504-539.

Ett argument som ibland används av vänstern är att EU förhindrar förverkligandet av vänsterpolitik. Man kritiserar alltså EU för att vara en högervriden marknadsliberal organisation som aldrig kommer underlätta för eller genomföra vänsterpolitiska reformer. På precis samma sätt, fast tvärtom, kritiserar ibland EU för att vara vänsterdrivet och oförenligt med högerns kapitalistiska eller etno-nationalistiska visioner. Sammanfattningsvis är det alltså vanligt att kritisera EU för att vara politiskt vinklat och sätta käppar i hjulen för den politiska utveckling som man själv vill se.²⁸

Fortsättningsvis är den fria rörligheten av människor en del av den tidigare nämnda inre marknaden. Syftet är att medborgare inom EU ska kunna resa friktionsfritt bland medlemsländerna, men systemets brister har påvisats exempelvis i och med oförmågan att hantera de stora mängder flyktingar som kommit till Europa och EU de senaste åren. Det är vanligt att kritisera EU utifrån temat migration eller flyktingmottagande eftersom flyktingkrisen 2015 påverkade stora delar av Europa stort och lade ett enormt ansvar på EU. Många menar att EU:s system för asylsökande och flyktingar inte fungerar optimalt, vare sig inom EU eller mellan EU och resten av världen. Faktum är att EU:s migrationspolicies kritiserar både av partier som förespråkar ett öppnade flyktingmottagande och av partier som vill stänga alla gränser. Bristerna med den fria rörligheten och EU:s flyktingmottagande samt asylprocess är därmed vanliga argument mot EU inom samma tema.²⁹

EU kritiserar ibland för att vara för byråkratiskt, sakna transparens, ha bristande representation samt att EU-medborgarna är för långt ifrån de beslutsfattande institutionerna. Det här kallas för EU:s demokratiska underskott. Dessutom har EU i nuläget inget mandat att kasta ut länder som inte längre uppfyller de demokratiska kriterierna som krävs för att bli medlem (Köpenhamnskriterierna). Vi ser just nu att demokratin i bland annat Ungern och Rumänien sviktar, men båda länder är fortfarande fullvärdiga medlemmar av EU.³⁰ Demokrati kan alltså användas både som argument för och emot EU.³¹

Avslutningsvis handlar det sista motargumentet om att vara emot det politiska etablissemanget. Företrädare för populistiska eller extrema rörelser menar att det politiska maskineriet styrs av en elit bestående av högt uppsatta politiker och byråkrater som inte har

²⁸Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004)

²⁹ ibid

³⁰ Müller, Jan-Werner. (2013)., Bulmer et al (2020) s. 60-62

³¹ Prosser, Christopher (2016)

någon uppfattning om hur verkligheten ser ut. De menar att den typen av partier som Rohrschneider och Whitefield klassificerar som mainstream-partier inte har någon verklighetsförankring utan talar över huvudet på vanliga människor. Det här perspektivet föder nya partier som ofta stoltserar över att inte företräda det politiska etablissemang, utan menar att de istället företräder folket. Den här typen av partier tenderar att vara euroskeptiska eftersom de ser på EU som en del av det elitistiska politiska etablissemang.³²

I tabell 2.1 nedan sammanfattas de centrala argumenten för och mot EU som tas upp i forskningen. Varje för- och motargument som nämnts ovan sammanfattas med hjälp av ett begrepp eller term för att förenkla användandet av tabellen i analysen.

Tabell 2.1 Centrala argument för och mot EU enligt forskningen

Argument för EU	Argument mot EU
Internationellt samarbete	EU är ett hot mot nationen
Ekonomi	Ekonomi
Demokrati	Demokrati
Förändra EU inifrån	Anti-etablissemang
	Politiskt vinklat
	Den fria rörligheten

Sammanfattningsvis är ovanstående de centrala argumenten som används för respektive emot EU inom forskningen. Termerna demokrati och ekonomi återfinns både som för-argument och motargument. Det beror på att EU från vissa håll anses vara ekonomiskt gynnsamt och från andra håll kritiseras EU för sin ekonomi.³³ På samma sätt prisas EU ibland för att vara demokratiframjande men av andra kritiseras EU:s demokratiska underskott.³⁴ Vidare syftar termen anti-etablissemang på den typen av retorik som EU-kritiska partier kan tänkas använda. En av de kritikpunkterna mot EU som tagits upp av forskningen är att EU anses vara en del av det politiska mainstream-etablissemang. När partier kritiserar EU för

³²Rohrschneider, Robert & Whitefield, Stephen (2016)., Crum, Ben (2007) "Party Strategies in Referendums on the EU Constitution" *European Union Politics* 8: 61–82.

³³ Prosser, Christopher. (2016), Bulmer et al (2020)

³⁴Bulmer et al (2020)

det här menar de att de själva tillhör anti-etablissemang och därför valdes den termen till tabellen.³⁵

Det existerar fler argument både för och emot EU, men inom forskningsområdet är det ovanstående argument som brukar tas upp. I forskningsartiklarna refererar forskarna till varandra, vilket är en indikator på att just det här är den relevanta forskningen som finns.

2.3 Tidigare forskning om partifamiljernas inställning till EU

Det har inte genomförts någon tidigare studie som undersöker hur MP, V och SD beskriver EU i samband med deras skifte i frågan. Däremot existerar tidigare forskning på hur gröna partier, vänsterpartier och radikala högerpartier tenderar att ställa sig till, och uttrycka sig om, EU. De forskningsresultaten bidrar till en ökad förståelse kring hur partiernas grundideologi genomsyrar deras retorik om EU samt bidrar till att specificera vilka resultat jag förväntar mig finna av min studie.

2.3.1 Gröna partier och EU

Forskningen om gröna partiers inställning till EU hävdar att gröna partier i Europa brottas med en paradox. Å ena sidan är EU en bra plattform för att samarbeta med miljöfrågor, å andra sidan har EU kontinuerligt motarbetat eller avstått från agera för grön politik.³⁶ En forskare beskriver paradoxen som att gröna partier gärna förespråkar demokrati, decentralisering, social rättvisa och gränsöverskridande samarbete inom väl valda områden men samtidigt grundar sig den gröna ideologin på kritik av de miljömässiga och sociala konsekvenser som kommer av (bland annat EU:s) fokus på tillväxt och teknologisk utveckling. I och med att EU idag verkar för marknadsliberala principer och teknokratiska lösningar så går de inte i linje med de gröna partiernas värderingar fullt ut.³⁷

Forskningen pekar även på att gröna partier i Europa gemensamt har drabbats av "europeisering" de senaste åren, det vill säga att partierna alltmer förespråkar EU. Den tyska motsvarigheten till MP, die Grünen, har nått stora framgångar och har länge förespråkat EU-gemensamt samarbete. När Hooghe, Marks och Wilson publicerade sin forskningsartikel

³⁵ Rohrschneider, Robert & Whitefield, Stephen (2016)

³⁶ Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004).

³⁷ Bomberg, E (2002) "The Europeanisation of green parties: Exploring the EU's impact." *West European Politics*, 25(3), 29-50.

om partiers positioner gentemot europeisk integration år 2004 var Sverige och Irland de enda länder vars gröna partier inte hade mjuknat i EU-frågan än.³⁸ Forskningen är här begränsad, men inställningen till EU bland resterande gröna partier i Europa skulle alltså kunna vara en förklaring till att även MP så småningom vände i frågan. Det ska emellertid inte undersökas vidare eftersom mitt arbete handlar om på vilket sätt partierna uttrycker sig om EU, inte den bakomliggande anledningen till skiftet.

Fortsättningsvis visar forskning att det svenska MP är mer vänsterlutande än andra jämförbara miljöpartier i Europa. Som tidigare nämnt är det större sannolikhet att ett parti är euroskeptiskt ju längre från mitten det befinner sig. Därmed, menar Hooghe, Marks och Wilson, är det inte förvånande att just MP skiljer sig från resterande gröna partier och är mer euroskeptiska än dem.³⁹

Anledningen till att fler gröna partier har mjuknat i sin inställning till EU är oklar och behöver forskas vidare på. När det kommer till sakfrågor tenderar gröna partier dock att ställa sig positiva till EU när de arbetar för att skydda miljön från farliga kemikalier samt när EU arbetar för att främja demokratin och effektivisera flyktingmottagandet. På migrationsområdet verkar de ofta för öppnare gränser.⁴⁰ Gröna partier har också sedan lång tid tillbaka arbetat för att förändra eller helt avskaffa EU:s nuvarande jordbrukspolitik.⁴¹

Med avstamp i tidigare forskning förväntar jag mig således finna att MP uttrycker sig kritiskt om EU när det kommer till miljöpolitik, demokratiska brister samt asylprocessen. Däremot tror jag att MP betonar vikten av internationellt samarbete för miljöfrågor och, efter att de bytt ståndpunkt, ser möjligheter för ett sådant samarbete genom EU.

2.3.2 Vänsterpartier och EU

Forskningen på vänsterpartier⁴² och radikala vänsterpartier i Europa visar att EU-frågan spelar allt större roll för deras väljare. Tidigare attraherade vänsterpartier främst väljare på grund av sin ekonomiska politik. Andra frågor, såsom EU, har nu fått större betydelse för partiernas väljarbas. Därmed är V:s positionering i EU-frågan viktig för partiet. Forskningen

³⁸Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004).

³⁹Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004).

⁴⁰ ibid

⁴¹ Bomberg, E (2002)

⁴² När begreppet "vänsterpartier" används fortsättningsvis syftar det på partier som liknar svenska Vänsterpartiet

ger dock inga tydliga svar på varför vänsterpartier mjuknar i EU-frågan och det kan förklaras av att den befintliga forskningen på euroskepticism främst fokuserar på högerpartier.⁴³

Vänsterpartier i Europa har en ideologi som grundar sig på globalism. Därmed kan man tänka sig att vänsterpartier i regel är positiva till EU. Forskningen visar emellertid att så inte är fallet, utan att vänsterpartier tenderar att kritisera EU främst utifrån ekonomiska aspekter. Vänsterpartier menar i regel att EU är en kapitalistisk och marknadsliberal organisation som de motsätter sig.⁴⁴ Hooghe, Marks och Wilsons forskning visar att europeiska vänsterpartiers euroskeptiska hållning grundar sig i argumentet att EU är ett högervinklat marknadsliberal projekt som inte är förenligt med vänsterns politiska mål.⁴⁵

Den här typen av kritik innebär att forskare har klassificerat vänsterpartier i Europa som mjukt euroskeptiska. Eftersom vänsterpartier i grunden är positiva till internationellt samarbete så förkastas inte EU som organisation utan de brukar istället mena att organisationen som den ser ut idag inte är optimal, främst på grund av den ekonomiska politiken.⁴⁶ Den begränsade forskningen som existerar kring svenska V pekar dock på att V, till skillnad från andra vänsterpartier, under många år har hållit en hård euroskeptisk hållning och förespråkat ett svenskt utträde ur Unionen. V är positivt inställda till internationellt samarbete men de förkastar EU bland annat för att EU är ett odemokratiskt projekt som sätter käppar i hjulen för Sveriges sociala tradition.⁴⁷

Med grund i tidigare forskning förväntar jag mig finna att V både före och efter de bestämde sig för att pausa EU-utträdeskravet argumenterar för att EU är politiskt vinklat. När de fortfarande förespråkade ett EU-utträde kunde det här argumentet räcka som förklaring till varför Sverige bör lämna Unionen. Efter att de pausade kravet förväntar jag mig finna skrivelser om att V ska kämpa för att förändra EU inifrån och göra EU:s politik och uppbyggnad kompatibel med vänsterpolitik. Dessutom antar jag att de kommer kritisera EU utifrån tema ekonomi och demokrati.

⁴³ Wagner, Sarah (2021). "Euroscepticism as a Radical Left Party Strategy for Success." *Party Politics*: 135406882110389. Web.

⁴⁴ Wagner, Sarah (2021)

⁴⁵ Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004)

⁴⁶ Wagner, Sarah (2021)

⁴⁷ Charalambous, G. (2011). All the shades of red: examining the radical left's Euroscepticism. *Contemporary Politics*, 17(3), 299-320.

2.3.3 Radikala högerpartier och EU

Tidigare forskning har visat att partier som befinner sig i ytterkanterna av höger/vänster-skalan med högre sannolikhet är euroskeptiska. Höger/vänster-skalan berör dock främst partiernas ekonomiska politik och säger lite om kultur eller identitetspolitik. Därmed används ibland GAL/TAN-skalan som ett komplement, där GAL står för Grön, Alternativ, Liberal och TAN står för Traditionell, Auktoritär, Nationalistisk. Radikala högerpartier befinner sig ofta nära TAN-polen och forskning visar att det finns ett samband mellan partier nära TAN och euroskepticism.⁴⁸

Fortsättningsvis grundar sig euroskepticismen bland radikala högerpartier på två saker: kritik av EU:s flykting-och migrationspolitik samt bevarandet av den nationella suveräniteten. Det är vanligt att högerradikala partier motsätter sig den fria rörligheten och vill stärka gränskontrollen gentemot andra länder utanför och inom EU.⁴⁹ Radikala högerpartier har, som tidigare nämnt, en nationalistisk ideologi. Forskning visar att väljare tenderar att uppfatta just radikala högerpartier som mest kompetenta inom området nationalism, på samma sätt som exempelvis gröna partier uppfattas som mest kompetenta inom miljöfrågor. Därmed kan väljare som är euroskeptiska välja att rösta på radikala högerpartier oavsett deras politik i övriga sakområden, eftersom man litar på att de har bra politik just när det kommer till bevarandet av nationen.⁵⁰

Utifrån tidigare forskning förväntar jag mig finna att SD har en konstant euroskeptisk ton gentemot EU eftersom de befinner sig, och har befunnit sig, långt åt höger och nära TAN på de politiska skalorna. Dessutom förväntar jag mig att de utmålar EU som ett hot mot nationens suveränitet och kritiserar EU för att ha ett alldeles för generöst flyktingmottagande.

3. Metod och material

3.1 Metod

För att undersöka forskningsfrågan som var “Vilka argument använder MP, V och SD för respektive emot EU i samband med deras skifte i EU-frågan?” kommer partiernas valprogram

⁴⁸Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004)

⁴⁹ ibid

⁵⁰ Wagner, Sarah (2021)

inför två olika Europaparlamentsval att analyseras tillsammans med debattartiklar från respektive parti. Materialet diskuteras mer utförligt under kapitel 3.2 samt 3.3.

Operationaliseringen fokuserar på att beskriva och jämföra hur partierna formulerar sin inställning till EU i officiella partidokument - därmed är kvalitativ textanalys min övergripande analysmetod. Analysverktyget är lämpligt eftersom det fokuserar på att undersöka mening och meningsskapande processer. Istället för att faktagranska text eller fokusera på kausala varför-frågor så handlar textanalys främst om att undersöka vilken sorts idéer som framställs i en kontext och hur. Jag kommer inte heller på ett kvantitativt sätt räkna hur många gånger olika partier nämner olika begrepp, även om det skulle vara en möjlig metod. Istället ligger fokus på vilka idéer partierna har om EU och vilken mening de tillskriver olika typer av argument och sakfrågor. Därmed används även idéanalys.⁵¹

Materialet analyseras med hjälp av förhandsdefinierade kategorier i två analyscheman. Angreppssättet som utgår från analyscheman med förutbestämda kategorier innebär att analysen i hög utsträckning kommer att styras av de kategorier - dimensioner - som är bestämda i analyschemat. Begreppet dimensioner används istället för idealtyper då dimensioner används för att urskilja olika påståenden eller argument. Idealtyper används för att beskriva en extremitet av någonting, exempelvis en ideologi. Idealtyper går inte att finna i verkligheten utan verkligheten kan enbart motsvara en idealtyp till en viss grad. I mitt fall undersöks huruvida politiska partier använder olika typer av argument för och emot EU. Argumenten går att finna i partiernas partidokument eller andra uttalanden, och därmed ses argumenten inte på som idealtyper utan som dimensioner.⁵²

För analysen är det relevant att använda analyscheman eftersom det finns en stor mängd tidigare forskning som redan har identifierat de vanligaste sätten för partier att uttrycka sig gentemot EU. Med utgångspunkt i tidigare forskning har därmed två analyscheman konstruerats i form av tabeller. Syftet med tabellerna är att de ska förenkla och tydliggöra min textanalys.⁵³

⁵¹ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2017) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5 uppl. Stockholm: Norstedts juridik.

⁵² Beckman, Ludvig (2005) *Grundbok i idéanalys*. Första upplagan. Stockholm: Santérus Förlag. s. 25-29

⁵³ Esaiasson (2017) s. 222-223

Tabell 3.1 och 3.2 är upprepningar av det som redan presenterats i tabell Tabell 2.1 Centrala argument för och mot EU enligt forskningen. Samma argument kommer alltså presenteras i tabellerna nedan men för-argumenten och motargumenten separeras från varandra i olika tabeller och dessutom ges exemplifieringar på hur de olika argumenten kan låta när partierna uttrycker sig om EU.

Tabell 3.1 Centrala argument för EU i forskningslitteraturen

Argument för EU	<i>Exempel</i>
Internationellt samarbete	EU är ett bra forum för att samarbeta och lösa globala problem såsom migration, miljö, klimat
Demokrati	EU främjar demokrati genom Köpenhamnskriterierna och arbetar dessutom demokratifrämjande
Ekonomi	Den inre marknaden möjliggör frihandel, gynnsamma handelsavtal och avskaffandet av tullar
Förändra EU inifrån	Ett EU-medlemskap ger större möjligheter att förändra EU

Tabell 3.2 Centrala argument mot EU forskningslitteraturen

Argument mot EU	<i>Exempel</i>
Hot mot nationen	EU hotar nationens suveränitet, värderingar, kultur eller etniska homogenitet
Demokrati	Brist på transparens, dålig representation, byråkratiskt, beslut tas för långt från medborgarna, beslutsprocessen är för invecklad
Politiskt vinklat	EU är ett högerprojekt/vänsterprojekt
Migration	Den fria rörligheten har bidragit till bristande flyktingmottagande. EU har ett dåligt system för asylsökande.
Ekonomi	Vi ger mer pengar än vad vi får tillbaka, pengarna fördelas orättvist, eliterna gynnas mest
Anti-etablissemang	EU symboliserar det elitistiska politiska etablissemang, partiet är ett "alternativ"

De två tabellerna är kopior av vad som tidigare presenterades i Tabell 2.1 Centrala argument för och mot EU enligt forskningen med skillnaden att de även innehåller exempel på hur argumenten kan uttryckas av partierna. Exempelformuleringarna är konstruerade utefter vad som står i den tidigare forskningen i kapitel 2.2 Hur partier uttrycker sig om EU. Tabellerna 3.1 och 3.2 utgör tillsammans mitt analyschema. Det kommer användas i min operationalisering på så sätt att materialet granskas med syfte att finna formuleringar som passar in på de olika kategorierna i analyschemat.

Analysen kommer att ske i två steg. Först kommer varje partis beskrivning av EU före respektive efter avlägsnandet av kravet på EU-utträde att jämföras. Därefter kommer partiernas beskrivningar av EU under båda tidsperioderna att jämföras partierna emellan.

Studien avser ta reda på vilken typ av argument som partierna använder sig av när de beskriver EU före respektive efter skiftet i EU-frågan. Det är speciellt intressant att se vilka argument som berörs i det material som släpptes efter att partiet skiftat i frågan eftersom de argumenten används för att förklara och försvara den nya inställningen till EU. I mina analyscheman är argumenten för och mot EU kategoriserade i teman såsom demokrati, ekonomi eller migration. Genom att analysera partiprogram och debattartiklar förväntar jag mig finna formuleringar som passar in i något eller några teman. Dessutom förväntas samtliga tre partier använda olika typer av argument (olika teman) både innan och efter skiftet i EU-frågan eftersom partierna är så olika varandra ideologiskt.

3.2 Material

Materialet för undersökningen består både av debattartiklar där vardera parti argumenterar för sitt skifte i EU-frågan och varje partis EU-valplattform. En EU-valplattform är ett valmanifest där partier skriver ut vilka politiska förslag man vill driva igenom ifall man blir invald i Europaparlamentet. Arbetet fokuserar på hur partierna argumenterar för sitt skifte i EU-frågan och därmed inkluderas valplattformen för det EU-val som ligger närmast till hands innan samt efter att partierna skiftat ställning i EU-frågan. Med andra ord, eftersom MP skiftade åsikt 2008 så inkluderas deras valplattform inför EU-valet 2004 och 2009. Eftersom V och SD svängde 2018 respektive 2019 så inkluderas deras valplattform inför EU-valet 2014 och 2019. Valplattformerna finns enkelt att tillgå på respektive partis hemsida

alternativt genom Svensk Nationell Datatjänst (SND). Fortsättningsvis används begreppen valplattform, valprogram samt partiprogram synonymt.

Debattartiklar från vardera parti inkluderas i analysen eftersom det är partiets främsta sätt att kommunicera ut förändringar i partiet till den breda allmänheten. Det är sannolikt genom artiklar i tidskrifter och tidningar som väljare för första gången får reda på att ett parti har ändrat ställning i en fråga. Därmed är det viktigt för partiet hur man formulerar sig i sin första kontakt med media efter ett positionsskifte. De använder då väl valda ord som tydligt påvisar partiets nya linje och ger dessutom någon slags förklaring till skiftet. Partiernas sätt att beskriva EU i samband med skiftet i EU-frågan är vad arbetet syftar till att undersöka och därmed är debattartiklar värdefulla att inkludera.

Urvalet av debattartiklar görs utan att ta hänsyn till tidskrift eller nyhetssida. Fokus ligger på att hitta den debattartikel där partiledare eller företrädare för vardera parti för första gången går ut i media med att partiet ändrar sin EU-politik. Därmed används en artikel av flera företrädare för MP i GP, en artikel av Jonas Sjöstedt i Dagens ETC samt en artikel av Jimmie Åkesson i Aftonbladet. Eftersom debattartiklarna är undertecknade personerna själva förväntar jag mig inte att nyhetsmediernas politiska färg på något sätt lyser igenom eller påverkar innehållet i debattartiklarna. Jag valde att inkludera de debattartiklar där partierna för första gången offentliggör den nya inställningen till EU eftersom jag förväntar mig att däri finna förklaringar för skiftet och tydliga teman som genomsyrar beskrivningen av EU - vilket är precis det uppsatsen undersöker.

3.3 Diskussion om metod och material

Studien operationaliseras genom att granska hur partierna beskriver EU i sina valprogram strax innan och strax efter sitt skifte i EU-frågan. Det är relevant att använda partiernas valplattform inför Europaparlamentsvalet eftersom partierna med säkerhet formulerat en lång text där om deras inställning till EU. Valprogram inför riksdagsvalet skulle även kunna innehålla "EU" som en punkt men det är inte säkert att partierna skriver lika generöst med text om EU där. Fortsättningsvis är valprogrammen relevanta eftersom de, till skillnad från uttalanden från specifika individer, förhindrar att man går miste om väsentlig information.

Valprogrammen är även förstahandskällor. Det är ingen annan som har tolkat informationen för att sedan återberätta och eventuellt vinkla den åt något håll. Det skapar hög validitet.⁵⁴

Fortsättningsvis används även debattartiklar som empiriskt material. Debattartiklarna som inkluderas i studien är skrivna av partiledare eller andra betydande företrädare för partiet. Debattartiklarna är därmed, liksom valprogrammen, förstahandskällor där man tillåts analysera de formuleringar som partiföreträdare själva använder sig av. Då studiens syfte är att granska och jämföra sätt att formulera sig är just debattartiklar väldigt passande, vilket också garanterar validitet.⁵⁵

Vidare passar uppsatsens frågeställning bra för en kvalitativ textanalys eftersom det är skiften inom politiska partier som studeras, och partiernas främsta sätt att kommunicera är genom olika typer av skrift. Min roll som forskare blir därmed av betydelse eftersom jag själv behöver konstruera analyscheman, granska texter och tolka mångtydiga formuleringar. Forskarens betydande roll är ett typiskt inslag i kvalitativa studier eftersom de präglas av hermeneutiken. Det skulle kunna ses på som en nackdel eftersom det inte är säkert att en annan forskare hade fått fram exakt samma resultat mig - det går inte att garantera samma höga reliabilitet för en kvalitativ textanalys som för kvantitativa studier. Min förhoppning är emellertid att analyschemat bidrar till att höja reliabiliteten för studien.⁵⁶

Min studie är aktörsorienterad snarare än idécentrerad. Istället för att enbart undersöka de idéer eller argument gentemot EU som existerar så fokuseras även på de aktörer som framför argumenten. I det här fallet är aktörerna de politiska partierna MP, V och SD. Studien tar hänsyn till partiernas ideologiska grund och de resultat som förväntas av studien är grundade i tidigare forskning på liknande partier med samma ideologi.⁵⁷

För min studie hade det varit värdefullt att inkludera ytterligare material såsom protokoll från de partikongresser där partierna beslutade att förändra sin ståndpunkt i EU-frågan. En större mängd material som pekar mot samma resultat bidrar naturligtvis till ökad validitet. Det är

⁵⁴ Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.) (2018). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*. Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan. Lund: Studentlitteratur.

⁵⁵ Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.) (2018)

⁵⁶ Alvesson, Mats & Skoldberg, Kaj (2017) *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur. s. 17-18

⁵⁷ Beckman, Ludvig (2005) s. 17-19

dessvärre inte möjligt då internt material från partikongresser är svårt att tillgå. Dessutom har samtliga tre partier faktiskt inte tagit ett partigemensamt beslut om att slopa kravet på ett svenskt EU-utträde. Exempelvis har ju V enbart gått ut med att fortsätta “pausa” kravet på utträde.⁵⁸ Annat material såsom inlägg på sociala medier hade kunnat inkluderas men jag valde att inte ta med det eftersom sådana inlägg i regel är väldigt korta och jag ville prioritera längre texter med mer utförliga förklaringar.

Slutligen är jag även medveten om att uppsatsen enbart undersöker hur partierna själva beskriver sin inställning till EU. Jag har valt att inte inkludera intervjuer med politiska experter för att med hjälp av en neutral part försöka gå till botten med exakt varför partierna skiftade ställning i EU-frågan. Det är helt enkelt inte syftet med uppsatsen. Jag vill istället titta på narrativet som partierna använder sig av när de själva beskriver EU och sedan göra en jämförande analys.

4. Empirisk undersökning

Resultatet redovisas kronologiskt utefter ordningen som partierna skiftade i EU-frågan. Därmed redovisas MP först, därefter V och slutligen SD.

4.1 Miljöpartiet 2004-2009

Under MP:s tidiga historia beskrev de sig själva som ett alternativt parti. I valprogrammet inför EU-valet 2004 skriver de att “Vår politik erbjuder ett alternativ till kortsiktigt vinsttänkande och elitistiskt toppstyre.”⁵⁹ samt att “Valet står inte mellan höger och vänster. Det finns en annan väg; den gröna och långsiktigt hållbara.”⁶⁰ MP syftar alltså på att EU är ett projekt som förespråkar kortsiktigt vinsttänkande och elitistiskt toppstyre. Den andra meningen betonar att MP inte är ett traditionellt parti som kan placeras på höger/vänster-skalan. MP är ett alternativ till det politiska etablissemang som representeras både av EU och av de traditionella höger- och vänsterpartierna. Enligt mitt analyschema passar formuleringarna in under tema *Anti-etablissemang*. Fortsättningsvis återfinns inte samma typ av formuleringar efter skiftet 2008. När MP kritiserar EU:s struktur och uppbyggnad i sin valplattform 2009 ligger inte fokus på att EU är elitistiskt utan snarare odemokratiskt.

⁵⁸ ETC (2018-11-09) *Vänsterpartiet fortsätter pausa EU-motstånd*. Hämtad 23/11-2021

⁵⁹ Miljöpartiet de Gröna (2004) *Valmanifest 2004*

⁶⁰ *ibid*

Utvecklingen i EU har till stora delar gått i fel riktning med mer centralisering och mer makt till EU. I det senaste förslaget till fördragsändring, Lissabonfördraget, föreslås EU:s makt öka ytterligare på ett flertal politiska områden [...] Miljöpartiets grundläggande kritik mot byråkratisk klåfingrighet och maktkoncentration innebär en garant för ett konsekvent ifrågasättande.⁶¹

Kritiken mot EU för att vara odemokratiskt är betydligt vassare 2009, efter att MP tagit bort kravet på ett EU-utträde. Det enda som berör EU:s demokratiska brister i programmet från 2004 är två punkter som lyder “10. Decentralisera makten i EU”⁶² samt “21. Inför offentlighetsprincip i hela EU-byråkratin”.⁶³ Eftersom punkterna är kortare och det inte står något mer i valprogrammet om de demokratiska bristerna bedömer jag att kritiken inte är omfattande nog för att beröras av mitt analyschema. Sammanfattningsvis finns alltså motargumentet *Demokrati* tydligt 2009 i form av kritik mot EU:s byråkrati, mot centraliseringen av makt samt brist på transparens.

MP går under 2004-2009 från hård euroskepticism till mjuk euroskepticism eftersom valprogrammet från 2004 innehåller “2. Sverige ut ut EU.”⁶⁴ och valprogrammet från 2009 snarare betonar sakpolitiska områden där EU kan förbättras:

EU har utvecklats till en viktig aktör i europeisk politik. EU berör oss på flera sätt, varje dag. Det är därför viktigt att vi som är kritiska till EU inte lämnar EU-frågorna till någon annan. Miljöpartiet vill att EU ska ha betydligt mindre makt på de flesta områden, men vi anser också att det finns områden där EU bör få större möjligheter att agera, framför allt i gränsöverskridande miljöfrågor.⁶⁵

Genom att säga att MP inte vill lämna EU-frågorna till “någon annan” pekar de på att de vill ha makt att kunna förändra EU inifrån. De skriver även att de vill kunna förändra EU:s maktbefogenheter, samt ger exempel på ett sakpolitiskt område där de vill att EU agerar mer. Det passar in i temat *Förändra EU inifrån* och existerar även, till en viss grad, i programmet från 2004. Där skriver de bland annat “Idag bidrar EU till den sneda maktfördelningen i världen istället för att vara en motvikt mot densamma.”⁶⁶ Den andra delen av meningen syftar

⁶¹ Miljöpartiet de Gröna. (2008) *Grönt klimatval*

⁶² Miljöpartiet de Gröna (2004)

⁶³ ibid

⁶⁴ ibid

⁶⁵ Miljöpartiet de Gröna (2008)

⁶⁶ ibid

på att EU faktiskt skulle kunna vara en motvikt mot den befintliga sneda maktfördelningen i världen, ifall MP hade fått förändra hur EU fungerar.

MP menar, bland annat i tidigare nämnda citat, att EU bör kunna agera i gränsöverskridande miljöfrågor. I linje med tidigare forskning tenderar gröna partier, som MP, att ställa sig positiva till EU när det gäller deras mandat att agera för globala problem, exempelvis miljön.⁶⁷ I en debattartikel i GP från 2008 menar företrädare för MP att partiet även vill ge EU mer makt att agera för att främja mänskliga rättigheter. De skriver “Vi ser redan idag hur EU gör skillnad inom mänskliga rättigheter, men skulle vilja ge unionen rejält ökade befogenheter inom det här området.”⁶⁸ Det går helt i linje med skrivelsen från MP:s program 2009 där de skriver att EU bör få “fatta överstatliga majoritetsbeslut endast i fråga om att minska gränsöverskridande miljöproblem, inklusive klimatkrisen, [...] samt stärka mänskliga rättigheter”.⁶⁹ MP beskriver här alltså ett argument för EU när det kommer till *Internationellt samarbete*. Det betonas ytterligare genom meningen “För Miljöpartiet är internationellt samarbete och agerande viktigt.”⁷⁰ Liknande formuleringar går inte att finna i programmet från 2004. MP uttrycker sig alltså mer positivt kring de möjligheter till internationellt samarbete som EU möjliggör efter att MP själva tagit bort sitt krav på ett EU-utträde.⁷¹

Enligt den tidigare forskningen förespråkar gröna partier ofta ett öppnare flyktingmottagande och det gör även MP.⁷² MP:s båda partiprogram genomsyras av kritik mot EU:s inhumana asyl- och flyktingpolitik. I programmet 2004 skriver de att “EU fortsätter att bygga murar mot omvärlden. Flyktingars möjligheter att komma till unionen för att söka asyl är kraftigt begränsade”.⁷³ I programmet 2009 skriver de bland annat:

Vi anser att varje land ska ha rätt att föra en mer generös flyktingpolitik och vi motsätter oss harmonisering som innebär motsatsen. Miljöpartiet kräver att muren runt EU ska rivas och att asylsökande ska behandlas human.⁷⁴

⁶⁷Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004)

⁶⁸ Svensson-Smith, Karin, Pertoft, Mats, Pitkä-Kangas, Lari, Catalán, Zaida, Öberg, Rolf, Fernqvist, Fredrik, Lundqvist, Johan, Larsson, Jon, Norrman, Anna, Palmås, Karl, Frangeur, Fredrik, Valtersson, Christian, Thorsell, Jerker, Mannung, Jimmy, Olsson, Per, Lindskog, Alex, Chamberland, Alexander, Jokirinne, Veera, Skog, Karolina, Ling, Rasmus & Lindberg, Jonas (2008-10-06) “Vi skall verka för ett grönare och öppnare EU.” *GP*

⁶⁹ Miljöpartiet de Gröna (2008)

⁷⁰ *ibid*

⁷¹ Miljöpartiet de Gröna (2008)

⁷²Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004).

⁷³ Miljöpartiet de Gröna (2004)

⁷⁴ Miljöpartiet de Gröna (2008)

Liknelsen mellan EU:s gränskontroller och en mur är alltså återkommande. MP har inte förändrat sin åsikt om EU:s flyktingpolitik mellan 2004-2009 utan flaggar kontinuerligt för att EU behöver en generösare flyktingpolitik med öppnare gränser. I debattartikeln i GP nämns inte flyktingpolitiken specifikt men i rubriken “Vi skall verka för ett grönare och öppnare EU”, tydliggör MP sin uppfattning om att de vill ha öppnare gränser. Öppna gränser berörs på flera ställen i artikeln, exempelvis “Vi vill verka för fortsatt utvidgning och i förlängningen se ett samhälle där nationsgränser spelar allt mindre betydelse.”⁷⁵ Kritiken gentemot EU på tema *Migration* är alltså oförändrad mellan åren 2004-2009 trots skiftet i EU-frågan.

Avslutningsvis kritiserar EU av MP på tema *Ekonomi*. Utan någon tydlig förändring kritiserar MP EU för att ingå orättvisa handelsavtal med länder i tredje världen, både innan och efter skiftet i EU-frågan. Det uttrycks i partiprogrammet från 2004: “Genom orättvisa globala handelsregler gynnas EU:s redan rika länder på de fattiga ländernas bekostnad.”⁷⁶, i debattartikeln: “Genom lån, ofördelaktiga handelsvillkor och billig arbetskraft skickar fattiga länder i syd pengar till rika länder i EU.”⁷⁷ samt i partiprogrammet 2009: “Alltför ofta ser vi dock att EU motverkar rättvisa avtal med främst länder i tredje världen.”⁷⁸

Följande två tabeller sammanställer MP:s beskrivningar av EU fram till 2008, då de skiftade ställning i EU-frågan, samt efter 2008 och framåt. De inkluderar även ett citat per tema för att styrka förekomsten av det temat samt ge exempel på hur partiet uttrycker sig inom det specifika temat.

Tabell 4.1 MP fram till 2008

Tema	Ex. citat:
Anti-etablissemang	“Valet står inte mellan höger och vänster. Det finns en annan väg.” ⁷⁹
Migration	“Flyktingars möjligheter att komma till unionen är kraftigt begränsade.” ⁸⁰

⁷⁵ GP (2008-10-06)

⁷⁶ Miljöpartiet de Gröna (2004)

⁷⁷ GP (2008-10-06)

⁷⁸ Miljöpartiet de Gröna (2008)

⁷⁹ Miljöpartiet de Gröna (2004)

⁸⁰ ibid

Ekonomi (motargument)	“Genom orättvisa globala handelsregler gynnas EU:s redan rika länder på de fattiga ländernas bekostnad.” ⁸¹
-----------------------	--

Tabell 4.2 MP 2008 och framåt

Tema	Ex. citat:
Demokrati (motargument)	“I EU finns allvarliga demokratiproblem.” ⁸²
Förändra EU inifrån	“EU berör oss på flera sätt, varje dag. Det är därför viktigt att vi som är kritiska till EU inte lämnar EU-frågorna till någon annan.” ⁸³
Internationellt samarbete	“För Miljöpartiet är internationellt samarbete och agerande viktigt.” ⁸⁴
Migration	“Vi anser att varje land ska ha rätt att föra en mer generös flyktingpolitik och vi motsätter oss harmonisering som innebär motsatsen.” ⁸⁵
Ekonomi (motargument)	“Alltför ofta ser vi dock att EU motverkar rättvisa avtal med främst länder i tredje världen.” ⁸⁶

MP nämner alltså fler både för- och motargument efter att de tagit bort kravet på ett EU-utträde. Temat *Anti-etablissemang* försvinner från deras retorik kring EU i och med skiftet, medans *Demokrati*, *Förändra EU inifrån* och *Internationellt samarbete* tillkommer.

4.2 Vänsterpartiet 2014-2019

Både i V:s partiprogram från 2014 och 2019 nämner partiet hur de vill *Förändra EU inifrån*. Inför Europaparlamentsvalet 2014 skriver de:

Vi vill omförhandla det svenska EU-medlemskapets villkor. Vi vill skriva in Sveriges undantag från euron och EMU i EU-fördraget. Vi vill ha ett bindande socialt protokoll. Vi vill sätta hänsyn till miljön före företagens rätt att sälja sina varor och införa en rätt för Sverige att gå före på miljöområdet.⁸⁷

⁸¹ ibid

⁸² Miljöpartiet de Gröna (2008)

⁸³ ibid

⁸⁴ ibid

⁸⁵ ibid

⁸⁶ ibid

⁸⁷ Europaportalen (2014). *Vänsterpartiets uttalande inför EU-valet* s. 2

V vill alltså förändra stora delar av EU:s nuvarande struktur och politik. De nämner bland annat att de vill att EU fokuserar mer på miljörelaterade frågor. 2019 har kravet på ett utträde försvunnit men deras euroskeptiska retorik kvarstår. De skriver att “Vänsterpartiets grundläggande kritik av EU kvarstår men det är inte aktuellt för oss att driva frågan om EU-utträde nu.”⁸⁸ samt att “Vänsterpartiet är en del av en bred vänster som vill förändra EU i grunden.”⁸⁹

Även i den debattartikel där partiledare Jonas Sjöstedt går ut med att V pausar sitt krav på ett svenskt EU-utträde betonar han att V har ett ansvar att stanna kvar i EU och driva på för vänsterpolitik. “Frågor som att bryta med EU:s högerpolitik och storföretagens makt, klimatfrågan, en human asylpolitik och jämställdhet måste drivas av oss, ingen annan kommer att göra det”⁹⁰ skriver han. Han använder argumentet *Förändra EU inifrån* för att försvara och förklara partiets skifte. Genom att säga att ingen annan kommer driva de frågor som V driver i Europaparlamentet så betonar Sjöstedt vikten av att V finns närvarande i EU.

Tidigare forskning visar att en punkt som ofta tas upp av vänsterpartier när de kritiserar EU är att Unionen är högervriden.⁹¹ Det här realiseras i fallet V eftersom det andra temat som tydligast genomsyrar V:s beskrivning av EU, förutom att de vill förändra EU inifrån, är att EU är *Politiskt vinklat*. 2014 skriver V: “Liksom högerregeringen i Sverige säljer ut välfärden och gemensam egendom påtvingar EU krisländerna privatiseringar.”⁹² I debattartikeln från 2018 skriver Sjöstedt “När EU försöker påtvinga oss högerpolitik gör vi motstånd och utmanar deras politik.”⁹³ samt i partiprogrammet 2019 står det bland annat att “EU:s svar på finanskrisen var ännu mer av den högerpolitik som hade skapat krisen.”⁹⁴ Argumentet att EU är högervridet tas dessutom ofta upp tidigt när V beskriver sin inställning till EU. Därmed förefaller det vara en viktig grundorsak till partiets EU-kritik. Det här typen av kritik har alltså inte heller förändrats efter att partiet pausade kravet på EU-utträde.

Fortsättningsvis kritiserar EU kontinuerligt av V på tema *Ekonomi* och *Migration*. De citat som redogörs för ovan handlar till stor del om ekonomi. Samtliga citat som används för temat

⁸⁸ Vänsterpartiet (2019) *Ett Europa för alla - inte bara för de rika*. s. 6

⁸⁹ *ibid* s. 4

⁹⁰ Sjöstedt, Jonas (2018-11-04). “Dags att pausa kravet på EU-utträde”. *ETC*.

⁹¹ Wagner, Sarah (2021), Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004)

⁹² Europaportalen (2014). *Vänsterpartiets uttalande inför EU-valet* s. 2

⁹³ Sjöstedt, Jonas (2018-11-04)

⁹⁴ Vänsterpartiet (2019) s. 4

Politiskt vinklat går alltså även att tolka som argument mot EU på tema *Ekonomi*. Förutom tidigare nämnda citat säger V bland annat att “EU:s nuvarande handelspolitik skapar klyftor och ökar orättvisor”⁹⁵ och 2019 skriver de i sitt partiprogram att de arbetar för “Inga fler odemokratiska och miljöfarliga EU-handelsavtal”.⁹⁶ Kritiken mot EU:s ekonomiska politik genomsyrar alltså V:s retorik både innan och efter den nya ställningen i EU-frågan.

På samma sätt skriver V om EU:s flyktingpolitik med samma skarpa kritik både 2014 och 2019. “Vänsterpartiet verkar för en generös och rättssäker asylpolitik. I EU är den fria marknaden viktigast”⁹⁷ skriver de 2014 och samma typer av formuleringar återkommer även 2019: “Istället för att erbjuda skydd till människor på flykt har EU svarat med militär upprustning, beväpnade gränsvakter och stängda gränser.”⁹⁸ Kritiken på tema *Migration* sammanfaller även med kritik mot att EU är ett högervidet politiskt samarbete, som inte är förenligt med V:s politiska mål. V står för internationell solidaritet och öppna nationsgränser, något som de inte tycker att EU gör.

V skriver inte uttryckligen i något av partiprogrammen eller i debattartikeln att de värdesätter globalt samarbete i olika frågor. Istället hamnar fokus på hur de vill förändra EU inom olika områden eller minska EU:s makt. Exempelvis skriver Jonas Sjöstedt:

Vi ska använda EU när det går, exempelvis att driva på för att ställa hårdare miljökrav och avveckla miljöskadliga subventioner samtidigt som vi ändrar unionen så att den inte kan hindra länder att gå före i klimatpolitiken.⁹⁹

Sjöstedt skriver att vi ska använda EU när det går, men han tillskriver inte det bilaterala samarbete som EU möjliggör någon positiv betydelse. I partiprogrammet 2019 skriver partiet:

Vänsterpartiet motverkar EU:s utveckling i federal, överstatlig riktning och arbetar för att föra tillbaka makt till folket [...] När EU väl har makt på ett område kämpar vi för att göra politiken bättre.¹⁰⁰

⁹⁵ Vänsterpartiet (2019) s. 12

⁹⁶ *ibid* s. 26

⁹⁷ Europaportalen (2014). Vänsterpartiets uttalande inför EU-valet s. 2

⁹⁸ Vänsterpartiet (2019) s. 12

⁹⁹ Sjöstedt, Jonas (2018-11-04)

¹⁰⁰ Vänsterpartiet (2019) s. 24

Att kämpa för att föra tillbaka makt till folket är inte någonting som tyder på att V förespråkar internationellt samarbete, åtminstone inte i form av EU. På grund av avsaknad av formuleringar som beskriver att EU är en bra plattform för globalt samarbete så menar jag att V inte använder argument inom temat *Internationellt samarbete*.

Avslutningsvis kritiserar EU för sina demokratiska brister. V skriver 2014: “Unionen har stora demokratiska brister”¹⁰¹ och 2019 fortsätter de på samma spår:

Vilka beslut som fattas ska avgöras av hur människor röstar, inte av EU-byråkrater och storföretagens lobbyister. När folkstyret urholkas innebär det inte bara sämre beslut – det gröper också ur tilltron till demokratin.¹⁰²

V uppmärksammar i båda citat EU:s demokratiska underskott. Det hänger även ihop med att V vill förändra EU inifrån, samt att de menar att unionen är politiskt vinklad. Synen på de demokratiska bristerna i EU har inte förändrats av att V påsade sitt krav på ett EU-utträde, att döma från partidokumentet och debattartikeln som analyserats.

Likt tabell 4.1 och 4.2 så sammanställer även följande tabeller de teman som förekommer bland V:s material. Även citat inkluderas.

Tabell 4.3 V fram till 2018

Tema	Ex. citat:
Förändra EU inifrån	“Vi vill omförhandla det svenska EU-medlemskapets villkor” ¹⁰³
Politiskt vinklat	“Liksom högerregeringen i Sverige säljer ut välfärden och gemensam egendom påtvingar EU krisländerna privatiseringar.” ¹⁰⁴
Ekonomi (motargument)	“EU:s politik är en viktig orsak till den djupa ekonomiska krisen” ¹⁰⁵
Migration	“Vid Europas gränser dör människor som flyr undan fattigdom, krig och förtryck” ¹⁰⁶
Demokrati (motargument)	“Unionen har stora demokratiska brister” ¹⁰⁷

¹⁰¹ Europaportalen (2014). Vänsterpartiets uttalande inför EU-valet s. 1

¹⁰² Vänsterpartiet (2019) s. 4

¹⁰³ Europaportalen (2014). Vänsterpartiets uttalande inför EU-valet s. 2

¹⁰⁴ ibid

¹⁰⁵ ibid s. 1

¹⁰⁶ Europaportalen (2014). Vänsterpartiets uttalande inför EU-valet s. 1

¹⁰⁷ ibid s. 2

Tabell 4.4 V 2018 och framåt

Tema	Ex. citat:
Förändra EU inifrån	“Vänsterpartiet är en del av en bred vänster som vill förändra EU i grunden.” ¹⁰⁸
Politiskt vinklat	“När EU försöker påtvinga oss högerpolitik gör vi motstånd och utmanar deras politik.” ¹⁰⁹
Ekonomi (motargument)	“EU:s nuvarande handelspolitik skapar klyftor och ökar orättvisor” ¹¹⁰
Migration	“Repression och utlokalisering av flyktingläger till länder utanför Europa måste stoppas” ¹¹¹
Demokrati (motargument)	“Vilka beslut som fattas ska avgöras av hur människor röstar, inte av EU-byråkrater och storföretagens lobbyister” ¹¹²

Att döma från tabellerna har alltså V använt exakt samma för- och motargument gentemot EU både innan och efter 2018 när de förändrade sin EU-politik: *Förändra EU inifrån*, *Politiskt vinklat*, *Ekonomi (motargument)*, *Migration* samt *Demokrati (motargument)*.

4.3 Sverigedemokraterna 2014-2019

Sverigedemokraternas valprogram från 2014 inleds med att tidigt påvisa sin euroskeptiska ståndpunkt. De erkänner att det finns ett värde i globala samarbeten inom specifika frågor, men att EU som det ser ut idag inte är den rätta arenan för sådana samarbeten;

Vi inser det stora värdet av handel och nära samarbete med våra europeiska vänner och grannar, samt vikten av att finna välfungerande, gemensamma lösningar på gränsöverskridande problem såsom miljöförstöring och organiserad brottslighet. Det EU vi ser i dag är dock något helt annat än det samarbete vi eftersträvar och också något helt annat än det EU som Sverige blev medlem i 1995.¹¹³

Resonemanget visar att SD ser vikten av internationellt samarbete inom vissa frågor, men att EU inte är den rätta arenan för ett sådant samarbete. Enligt mitt analyschema anges

¹⁰⁸ Vänsterpartiet (2019) s. 4

¹⁰⁹ Sjöstedt, Jonas (2018-11-04)

¹¹⁰ Vänsterpartiet (2019) s. 12

¹¹¹ ibid s. 14

¹¹² ibid s. 23

¹¹³ Europaportalen (2014) “Mindre EU Mer Sverige!” *Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet* s. 1

Internationellt samarbete som ett tema, men SD uttrycker tydligt att de inte anser att EU är rätt plats för att samarbeta internationellt och därmed passar de inte in i den kategorin i analys-schemat. 2019 har de ändrat ställning och nämner inte längre att EU är något helt annat än det samarbete de själva eftersträvar. Istället redogör de för de områden där de anser att internationellt samarbete är positivt- främst miljö, migration och handel:

När det kommer till miljöområdet, i synnerhet vissa allvarliga miljöhot, är Sverigedemokraterna med andra ord förespråkare av internationellt samarbete och medvetna om att verklig skillnad endast kan uppnås genom globala åtgärder.¹¹⁴

Inom miljöområdet förespråkar alltså SD ett bredare samarbete på EU-nivå. När det kommer till migration ser SD att EU behöver samarbeta för att stärka gränskontrollerna: “Att upprätthålla det yttre gränsskyddet och därigenom upprätthålla säkerhet och trygghet för våra medborgare är ett typexempel på en fråga av global karaktär som kräver multilaterala lösningar.”¹¹⁵ Även när det gäller handel skriver SD “Sverigedemokraterna motsätter sig inte EU:s exklusiva befogenhet på området utan inser att det är en förutsättning för en fungerande inre marknad.”¹¹⁶ De fördelar som existerar med internationellt samarbete nämns alltså tydligare först efter att SD har ändrat ståndpunkt i EU-frågan.

2019 betonar de även att de vill föreslå ett nytt EU-fördrag. Redan i det första kapitlet i SD:s partiprogram 2019 skriver de “Men för att verkligen vända EU:s utveckling behöver EU reformeras i grunden genom att omförhandla EU:s fördrag”.¹¹⁷ Partiledaren Jimmie Åkesson förklarar även i en debattartikel 2019 att partiet tar bort kravet på ett EU-utträde eftersom de vill ha större befogenheter att förändra EU:s uppbyggnad och innehåll: “I ett byråkratiskt monsterbygge behövs samarbete för att uppnå resultat och genom samarbete förbättras också möjligheterna till att reformera EU från insidan.”¹¹⁸ SD har alltså gått från att inte tro på EU över huvud taget till vilja stanna kvar för att försöka *Förändra EU inifrån*.

En stor del av SD:s kritik mot EU handlar om EU:s demokratiska underskott. De nämner upprepade gånger att EU flyttar politisk makt från Sverige till Bryssel, att EU saknar transparens samt att det är byråkratiskt. 2014 skriver de “Makt har flyttats från de folkvalda

¹¹⁴ Sverigedemokraterna (2019) s. 23

¹¹⁵ Åkesson, Jimmie. (2019-01-31). “SD: Därför ändrar vi vår EU-politik.” Aftonbladet.

¹¹⁶ Sverigedemokraterna (2019) s. 17

¹¹⁷ *ibid* s. 4

¹¹⁸ Åkesson, Jimmie. (2019-01-31).

svenska parlamentariska församlingarna till EU-institutioner som saknar såväl legitimitet som demokratisk insyn”¹¹⁹ och 2019 skriver de “Den nuvarande utvecklingen innebär också att betydelsen och skadan av EU:s demokratiska brister - avsaknaden av insyn och granskning, samt omfattande byråkrati - ökar.”¹²⁰ Kritiken på tema *Demokrati* har således inte förändrats trots förändringen i partiets EU-politik.

På ett liknande sätt som MP gör innan sitt skifte i EU-frågan så utmålar även SD sig själva som ett alternativ till de traditionella höger- och vänsterpartierna:

Detta val handlar inte om höger eller vänster, utan om vi vill fortsätta utvecklingen mot ett Europas förenta stater eller återföra makten till Sverige. [...] Sverigedemokraterna är en garant för att vi på riktigt får EU-kritiska företrädare i Bryssel som uteslutande ser till Sveriges och det svenska folkets bästa.¹²¹

SD säger alltså 2014 att Europaparlamentsvalet handlar om vilken riktning man vill att EU-samarbetet ska ta, inte om att höger- eller vänsterpolitik. SD menar att de själva är ett trovärdigt alternativ att rösta på eftersom de kommer uteslutande se till Sverige och svenska folkets bästa. På det här sättet skapar SD en bild av sig själva som går ut på att de inte tillhör vare sig höger- eller vänsterblocket och att de inte är ett traditionellt parti. SD skriver vidare “Sverigedemokraterna är det enda trovärdiga EU-kritiska partiet i detta val.”¹²² vilket tydligt påvisar att de inte är som alla andra partier. De använder alltså tema *Anti-etablissemang*. Även 2019 skriver SD “Sverigedemokraterna tror inte att EU-politiker kan värna det svenska samhället bättre än vi svenskar själva kan.”¹²³ vilket skapar en känsla av att SD inte är en del av EU-politiken. Faktum är att SD har haft mandat i Europaparlamentet sedan 2014 och därmed är de själva i allra högsta grad EU-politiker.¹²⁴ Att differentiera mellan EU-politiker och svenskar, samt att skriva “vi svenskar” upprätthåller narrativet av att SD är *Anti-etablissemang*.

Både 2014 och 2019 kritiserar EU för sättet som EU hanterar *Ekonomi* och *Migration*. Genom att 2014 skriva “Sedan inträdet 1995 har Sverige totalt betalat cirka 433 miljarder

¹¹⁹ Europaportalen (2014) “*Mindre EU Mer Sverige!*” *Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet* s. 1

¹²⁰ Sverigedemokraterna (2019) s. 6

¹²¹ Europaportalen (2014) “*Mindre EU Mer Sverige!*” *Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet* s. 1

¹²² *ibid* s. 3

¹²³ Sverigedemokraterna (2019) s. 6

¹²⁴ Valmyndigheten (2020) Valresultat 2014

kronor till EU-systemet. Merparten av EU-avgiften får vi aldrig se igen.”¹²⁵ så antyder SD att pengarna som EU får in inte fördelas på ett optimalt sätt. De påpekar att Sverige är en nettobetalare till EU och skriver att pengarna som betalas in till EU “kan till stora delar liknas vid en form av bistånd till relativt välmående industrinationer och stöd till en ineffektiv europeisk jordbrukssektor.”¹²⁶ 2019 är de fortfarande inne på samma spår: “Sverigedemokraterna motsätter sig de skenande kostnaderna och anser att det är oacceptabelt att Sverige betalar så mycket mer än vad vi får tillbaka.”¹²⁷ Fortsättningsvis är även migration ett politikområde som kritiserats kontinuerligt av SD. 2014 skriver de “I praktiken har dock det närmast avskaffade gränsskyddet och den totalt fria rörligheten befrämjat gränsöverskridande brottslighet, vapen- och narkotikasmuggling, terrorism, människohandel och organiserat tiggeri.”¹²⁸ och 2019 skriver de “Att Europas stater inte själva ska kunna styra över vilka som bosätter sig i respektive stat är ett direkt angrepp på Sveriges och alla andra medlemsländers självbestämmande.”¹²⁹

Avslutningsvis används kritik gentemot EU på tema *Hot mot nationen* både innan och efter partiet ändrade ställning i EU-frågan. Med utgångspunkt i tidigare forskning är det rimligt att förvänta sig att SD i form av ett radikalt högerparti använder motargument som grundar sig i att EU är ett hot mot nationens gemensamma identitet, kultur och homogenitet.¹³⁰ 2014 nämner SD redan i inledningen till partiprogrammet att:

De fria, europeiska nationalstaterna baserade på en djupt förankrad samhörighet och gemensam identitet med historiska rötter, har utgjort en unik och stabil grogrund där företeelser som demokrati, jämlikhet, vetenskap och allmän välfärd har kunnat växa sig starka.¹³¹

De fortsätter genom att beskriva hur “krafter inom Europa”¹³² (vilket jag tolkar som bland annat EU) arbetar för att avskaffa nationalstaterna och de ser det här som oroväckande. “Det övergripande målet med Sverigedemokraternas Europapolitik är att sätta stopp för denna farliga och destruktiva utveckling”¹³³ skriver de. Dessutom skriver de att EU:s

¹²⁵ Europaportalen (2014) “Mindre EU Mer Sverige!” *Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet* s. 4

¹²⁶ ibid

¹²⁷ Sverigedemokraterna (2019) s. 8

¹²⁸ Europaportalen (2014) “Mindre EU Mer Sverige!” *Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet* s. 5

¹²⁹ Sverigedemokraterna (2019) s. 11

¹³⁰ De Vries, Catharine. E., & Edwards, Erica E. (2009)

¹³¹ Europaportalen (2014) “Mindre EU Mer Sverige!” *Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet* s. 3

¹³² ibid

¹³³ ibid

migrationspolitik gett upphov till flera allvarliga hot såsom “gränsöverskridande brottslighet, vapen- och narkotikasmuggling, terrorism, människohandel och organiserat tiggeri.”¹³⁴ Slutligen utmålar de även den svenska arbetsmarknadsmodellen som under hot: “EU har i dag ett betydande inflytande över villkoren på den svenska arbetsmarknaden och regelverket har bidragit till lönedumpning och försämrade arbetsvillkor.”¹³⁵ 2019 nämner partiet bland annat att EU:s migrationspolitik innebär ett hot mot medborgarnas säkerhet: “Den enorma mängd människor som rör sig fritt inom EU, trots att de är här illegalt, utgör ett konkret hot mot medborgarnas säkerhet.”¹³⁶ De beskriver även EU:s maktövertagande som ett hot mot Sveriges nationella kultur och identitet:

[...] föreligger också ett överhängande hot mot vår nationella kultur och identitet. Bland EU:s byråkrater finns en återkommande ambition att medborgare över kontinenten ska sluta upp bakom EU i sin lojalitet och kulturella identitet. [...] Sverigedemokraterna tycker det är viktigt att istället värdesätta varje nations egna kultur och identitet och att man ser nationernas skillnader som en tillgång och en framgångsfaktor för Europa.¹³⁷

Formuleringarna passar tydligt in under tema *Hot mot nationen*.

Likt tidigare i samma kapitel innehåller följande tabeller en sammanställning av de teman som förekommer bland materialet av SD, före och efter skiftet, samt citat.

Tabell 4.5 SD fram till 2019

Tema	Ex. citat:
Demokrati (motargument)	“Detta historiska felsteg och demokratiska underskott måste åtgärdas.” ¹³⁸
Ekonomi (motargument)	“Merparten av EU-avgiften får vi aldrig se igen.” ¹³⁹
Migration	“Vi kräver stärkt gränsskydd och stopp för missbruket av den fria rörligheten och masstiggeriet!” ¹⁴⁰
Hot mot nationen	“EU har i dag ett betydande inflytande över villkoren på den svenska arbetsmarknaden och regelverket har bidragit till lönedumpning och

¹³⁴ ibid s. 5

¹³⁵ ibid

¹³⁶ Sverigedemokraterna (2019) s. 11

¹³⁷ ibid s. 20

¹³⁸ Europaportalen (2014) “Mindre EU Mer Sverige!” Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet s. 4

¹³⁹ ibid

¹⁴⁰ ibid s. 5

	försämrade arbetsvillkor.” ¹⁴¹
--	---

Tabell 4.6 SD 2019 och framåt

Tema	Ex. citat:
Förändra EU inifrån	“I ett byråkratiskt monsterbygge behövs samarbete för att uppnå resultat och genom samarbete förbättras också möjligheterna till att reformera EU från insidan.” ¹⁴²
Demokrati (motargument)	“Den nuvarande utvecklingen innebär också att betydelsen och skadan av EU:s demokratiska brister - avsaknaden av insyn och granskning, samt omfattande byråkrati - ökar” ¹⁴³
Internationellt samarbete	“Sverigedemokraterna motsätter sig inte EU:s exklusiva befogenhet på området utan inser att det är en förutsättning för en fungerande inre marknad.” ¹⁴⁴
Ekonomi (motargument)	“Sverigedemokraterna tror inte att EU bättre kan disponera offentliga medel än de enskilda medlemsstaterna.” ¹⁴⁵
Migration	“Att Europas stater inte själva ska kunna styra över vilka som bosätter sig i respektive stat är ett direkt angrepp på Sveriges och alla andra medlemsländers självbestämmande.” ¹⁴⁶
Hot mot nationen	[...] föreligger också ett överhängande hot mot vår nationella kultur och identitet. ¹⁴⁷

Sammanfattningsvis visar tabellerna att EU:s demokratiska underskott, deras dåliga flyktingpolitik, vanskötta ekonomi samt hotet som EU utgör gentemot nationalstaten nämns som argument mot EU både innan och efter SD förändrade sin EU-politik. Efter att SD mjuknat i frågan placeras mer fokus på hur man ska förändra EU inifrån och vikten av internationellt samarbete.

4.4 Jämförelse mellan partierna

Nedan sammanställs samtliga tabeller som presenterar vilka argument partierna använt gentemot EU före samt efter varje partis skifte i EU-frågan. Tabell 4.7 är således en sammanställning av tabellerna 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5 samt 4.6 fast utan att inkludera citat.

¹⁴¹ ibid

¹⁴² Åkesson, Jimmie. (2019-01-31)

¹⁴³ Sverigedemokraterna (2019) s. 6

¹⁴⁴ Sverigedemokraterna (2019) s. 17

¹⁴⁵ ibid s. 8

¹⁴⁶ ibid s. 11

¹⁴⁷ ibid s. 20

Syftet med följande tabell är att skapa en övergripande bild av resultaten och förenkla jämförelsen mellan partierna.

Tabell 4.7 Jämförelse av partiernas resultat

	MP	V	SD
Innan skiftet	Anti-etablissemang, migration, ekonomi (motargument)	Förändra EU inifrån, demokrati (motargument), politiskt vinklat, ekonomi (motargument), migration	Demokrati (motargument), ekonomi (motargument), migration, hot mot nationen
Efter skiftet	Förändra EU inifrån, demokrati (motargument), internationellt samarbete, migration, ekonomi (motargument)	Förändra EU inifrån, demokrati (motargument), politiskt vinklat, ekonomi (motargument), migration	Förändra EU inifrån, demokrati (motargument), internationellt samarbete, ekonomi (motargument), migration, hot mot nationen

I tabellen är jag främst intresserad av de argument som används efter skiftet eftersom de inte bara beskriver partiets nya inställning till EU, utan även förklarar och försvarar partiets nya position i EU-frågan.

Utifrån tabellen går att utläsa att samtliga partier använder *Förändra EU inifrån* som ett argument för EU efter att man tagit bort kravet på ett EU-utträde. Samtliga partier tar dock fortfarande upp flera argument mot EU, däribland *Demokrati*, *Migration* (med olika infallsvinklar) samt *Ekonomi*. Det som står ut är att V inte använder argumentet *Internationellt samarbete*, vilket både MP och SD gör. V menar även att EU är *Politiskt vinklat* vilket ingen annan gör efter skiftet i EU-frågan och SD använder motargumentet att EU är ett *Hot mot nationen*, vilket ingen annan heller gör. Vidare är det anmärkningsvärt att V har använt, enligt mitt analyschema, samma teman kontinuerligt genom de åren som analyserats. De har varken valt att nämna fler för-argument eller ta upp färre motargument efter att de pausade kravet på ett EU-utträde, utan samma typer av sakpolitiska områden kritiserar samt främjas både innan och efter skiftet. Slutligen nämns varken *Demokrati* eller *Ekonomi* som argument för EU av något parti, vare sig innan eller efter skiftet i EU-frågan. Resultatet är anmärkningsvärt eftersom forskningen uppenbarligen visade att demokratiska och ekonomiska fördelar är några av de främsta argumenten för EU. Istället använde samtliga partier olika typer av motargument inom tema *Demokrati* och *Ekonomi*.

5. Slutsatser

Min inledande frågeställningar var *Vilka argument använder MP, V och SD för respektive emot EU i samband med deras skifte i EU-frågan?* För att återkomma till Taggart och Szczerbiaks kategorisering av euroskepticism så kan vi konstatera att samtliga partier i min studie har rört sig från hård till mjuk euroskepticism.¹⁴⁸ Den empiriska undersökningen har emellertid fördjupat förståelsen för hur partierna förklarar det här skiftet.

Under 2.3 presenterades förväntade resultat för min studie med förankring i tidigare forskning. För det första förväntade jag mig finna att MP uttrycker sig kritiskt om EU:s miljöpolitik, demokratiska brister och asylpolitik. Därtill förväntades MP, främst efter skiftet i EU-frågan, betona vikten av internationellt samarbete och se möjligheter för samarbete inom miljöfrågor i EU.¹⁴⁹ Resultatet visar att förväntningarna infriades. Med andra ord visar resultatet att MP:s inställning till EU går i linje med vad tidigare forskning pekat på, även under åren då MP skiftade position i EU-frågan.

För det andra förväntade jag mig att V skulle kritisera EU för att vara politiskt vinklat samt för att bedriva dålig ekonomisk politik och ha stora demokratiska brister, både före och efter skiftet i EU-frågan. Sedan förväntade jag mig att V skulle betona hur de skulle kunna förändra EU inifrån först efter att de tagit bort kravet på ett svenskt EU-utträde.¹⁵⁰ Resultatet visar att förväntningarna stämde till viss grad. Den tidigare forskningen hade inte förutsett att V även skulle kritisera EU:s migrationspolitik både innan och efter skiftet, samt att de skulle prata om att förändra EU inifrån även under tiden då de förespråkade ett utträde.

För det tredje förväntade jag mig att SD skulle utmåla EU som ett hot mot nationen samt kritisera EU för att ha ett för generöst flyktingmottagande.¹⁵¹ Det visade sig stämma men resultatet visar att SD framför både nackdelar och fördelar med EU på betydligt fler punkter. Förväntningen stämde alltså även här till viss del.

En slutsats som kan dras från min studie är att V är mer negativt inställda till internationellt samarbete än övriga euroskeptiska partier. I materialet som har studerats har inte V uttryckt

¹⁴⁸ Taggart, Paul, Szczerbiak, Aleks (2004)

¹⁴⁹ Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004).

¹⁵⁰ Charalambous, Giorgos (2011), Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004)

¹⁵¹ Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004)

att EU är en bra arena för att samarbeta med andra länder i viktiga frågor, vilket är anmärkningsvärt då vänsterpartier såsom V gärna framhåller att de i sin ideologi är globalister och internationalister.¹⁵² Varken MP eller SD inkluderar globalism i sin ideologi på samma sätt som V och därför hade det varit mindre förvånande ifall antingen MP eller SD undvek att nämna vikten av internationellt samarbete i sin retorik om EU.

En annan slutsats är att de svenska partierna i många fall både kritiserar och berömmar EU på samma sakpolitiska teman, men med olika infallsvinklar på grund av partiernas olika ideologier. Exempelvis kritiserar samtliga partier EU för att bedriva dålig ekonomisk politik, men de tycker det av olika orsaker. MP menar att EU skapar orättvisa handelsavtal gentemot länder i tredje världen, V menar att EU:s ekonomiska politik är alldeles för marknadsorienterad och SD menar att medlemsavgiften för EU är för dyr och att pengarna fördelas ineffektivt. Samma sak gäller på tema migration där MP och V vill ha öppnare gränser och en mer human asylpolitik medan SD istället kritiserar de öppna gränserna inom EU och vill arbeta för striktare gränskontroller. Att samtliga partier nämner att de vill förändra EU inifrån efter skiftet i EU-frågan är föga förvånande och bör förstås som att de vill förändra EU på olika sätt. Därmed är det ytterligare ett exempel på ett område där partiernas argumentation infaller under samma tema i min mall men sakpolitiskt vill de genomföra olika saker, på grund av de olika ideologierna. Enligt mitt analyschema blir alltså slutsatsen att partierna tenderar att beskriva EU, positivt eller negativt, utifrån samma sakpolitiska teman men med olika utgångspunkt på grund av deras olika ideologier.

En tredje och sista slutsats som kan dras från min studie är att partierna varken använder fler argument för EU eller en snällare retorik gentemot EU efter att de tagit bort krav på EU-utträde. Det var inte uppsatsens primära syfte att undersöka hur positivt eller negativt partierna uttrycker sig om EU, men det är oundvikligt att lägga märke till hur antalet för-argument inte ökar trots att partierna mjuknat i frågan om EU-medlemskapet.

Sammanfattningsvis har min studie fullföljts och svarat på min inledande frågeställning med hjälp av det material som jag valt att använda. Det finns naturligtvis andra typer av metoder och material som hade kunnat svara på min frågeställning eller fördjupa mitt resultat. Förslag på sådan forskning presenteras under nästföljande kapitel, som även är uppsatsens sista.

¹⁵² Wagner, Sarah (2021)

5.1 Framtida forskning

Upplägget för den här studien skulle kunna användas för att även studera partier i andra (EU)-länder. Det är emellertid svårt att göra generaliseringar baserade på mina resultat då urvalet av material i studien var begränsat.

Resultatet som visar att V, trots att de tillskriver sig själva ideologin globalism, knappt nämner fördelar med internationellt samarbete i EU-sammanhang överhuvudtaget är intressant och bör forskas vidare på. Framtida forskning skulle kunna bredda materialet och undersöka fler av V:s partidokument och uttalanden för att på ett kvantitativt sätt finna hur ofta partiet betonar vikten av internationellt samarbete. Man kan undersöka huruvida V:s skepsis kring multilateralism enbart existerar i EU-relaterade uttalanden eller om det genomsyrar retoriken även när det kommer till andra former av internationellt samarbete och stora handelsavtal. Det är även möjligt att, antingen kvantitativt eller kvalitativt, jämföra V och deras retorik kring globalism med andra liknande partier i Europa.

Trots att syftet med min studie inte var att räkna hur många för-argument och hur många motargument partierna använder gentemot EU i samband med skiftet i frågan om medlemskap så har studien resulterat i anmärkningsvärda svar på just den frågan. Resultatet visar att partierna inte alls uttrycker sig mer positivt om EU efter att man tagit bort kravet på ett utträde. Upplägget för min studie kan i framtiden användas för en kvantitativ frågeställning som istället går ut på att räkna hur många värdeladdade ord eller hur många för- och motargument som används när partierna uttrycker sig om EU före och efter att de skiftat i EU-frågan. Då skulle man även kunna bredda materialet och ta med sådant som inlägg på sociala medier, debatter i riksdagen eller protokoll från partikongresser.

Referenslista

Beckman, Ludvig (2005) *Grundbok i idéanalys*. Första upplagan. Stockholm: Santérus Förlag.

Bomberg, Elizabeth. (2002). "The Europeanisation of green parties: Exploring the EU's impact." *West European Politics*, 25(3), 29-50.

Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.) (2018). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*. Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Bulmer, Simon, Parker, Owen, Bache, Ian, George, Stephen & Burns, Charlotte (2020) *Politics in the European Union*. Oxford University Press

Charalambous, Giorgos (2011). "All the shades of red: examining the radical left's Euroscepticism." *Contemporary Politics*, 17(3), 299-320.

Crum, Ben (2007) "Party Strategies in Referendums on the EU Constitution", *European Union Politics* 8: 61–82.

De Vries, Catherine E., & Edwards, Erica. E. (2009). "Taking Europe to its extremes: Extremist parties and public Euroscepticism." *Party Politics*, 15(1), 5-28.

Dijkstra, Lewis, Poelman, Hugo & Rodríguez-Pose, Andrés (2020) "The geography of EU discontent" *Regional Studies*, 54:6, 737-753

Eriksson, Göran (2019-04-10) *V svänger i EU-frågan för samma våg som SD*. Svenska Dagbladet (hämtad 3/11-2021)

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2017) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5 uppl. Stockholm: Norstedts juridik.

ETC (2018-11-09) *Vänsterpartiet fortsätter pausa EU-motstånd*.

<https://www.europaportalen.se/content/vansterpartiet-fortsatter-pausa-eu-motstand> (Hämtad 23/11-2021)

Europaportalen (2014) "*Mindre EU Mer Sverige!*" *Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet*

https://www.europaportalen.se/sites/default/files/dokument/sverigedemokraterna_eu-manifest-et2014.pdf (Hämtad 29/11-2021)

Europaportalen (2014). *Vänsterpartiets uttalande inför EU-valet*

https://www.europaportalen.se/sites/default/files/dokument/vansterpartiets_euvalsplattform_2014.pdf (Hämtad 24/11-2021)

Halikiopoulou, Daphne, Nanou, Kyriaki, & Vasilopoulou, Sofia. (2012). "The paradox of nationalism: The common denominator of radical right and radical left euroscepticism." *European journal of political research*, 51(4), 504-539.

Hellström, Anders, Nilsson, Tim, & Stoltz, Pauline. (2012). "Nationalism vs. nationalism: The challenge of the Sweden Democrats in the Swedish public debate." *Government and Opposition*, 47(2), 186-205.

Hennel, Lena (2008-10-06) *Mp slopar krav på EU-utträde*. Svenska Dagbladet

<https://www.svd.se/mp-slopar-krav-pa-eu-uttrade> (hämtad 3/11-2021)

Hooghe, Liesbet, Marks, Gary & Wilson, Carole J. (2004). "Does left–right structure party positions on European integration?" *G. Marks & M. Steenbergen* (eds)

Kenes, Bulent. (2021). "The Sweden Democrats: Killer of Swedish Exceptionalism." *ECPS European Center for Populist Studies*

Miljöpartiet de Gröna (2004) *Valmanifest 2004* (hämtad 24/11-2021)

Miljöpartiet de Gröna. (2008) *Grönt klimatval*. <https://www.mp.se/just-nu/gront-klimatval> (hämtad 24/11-2021)

Müller, Jan-Werner (2013). "Defending Democracy within the EU." *Journal of Democracy*, 24(2), 138-149.

Prosser, Christopher (2016). "Dimensionality, ideology and party positions towards European integration". *West European Politics*, 39(4), 731-754.

Rohrschneider, Robert & Whitefield, Stephen (2016). "Responding to growing European Union-skepticism? The stances of political parties toward European integration in Western and Eastern Europe following the financial crisis." *European Union Politics*, 17(1), 138-161.

Roth Felix, Nowak-Lehmann, Felicitas and Otter, Thomas (2013) "Crisis and Trust in National and European Union Institutions—Panel Evidence for the EU, 1999–2012." *RSCAS Working Papers*. Florence: European University Institute

Sjöstedt, Jonas (2018-11-04). "Dags att pausa kravet på EU-utträde". *ETC*.
<https://www.etc.se/debatt/jonas-sjostedt-dags-att-pausa-kravet-pa-eu-uttrade> (hämtad 15/11-2021)

Sjöstedt, Jonas (2018-12-18) "I EU ska V rädda klimatet och bekämpa rasismen". *ETC*
<https://www.etc.se/debatt/jonas-sjostedt-i-eu-ska-v-radda-klimatet-och-bekampa-rasismen> (hämtad 15/11-2021)

Steiner, Barbara; Arter, David. (2002). "'Communists we are no longer, Social Democrats we can never be': The Evolution of the Leftist Parties in Finland and Sweden." *The Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 18(3), 1-28.

Sundström, Malena Rosén (2011). "The Swedish Green Party: from alternative movement to third biggest party." *Environmental Politics*, 20(6), 938-944.

Svensson-Smith, Karin, Pertoft, Mats, Pitkä-Kangas, Lari, Catalán, Zaida, Öberg, Rolf, Fernqvist, Fredrik, Lundqvist, Johan, Larsson, Jon, Norrman, Anna, Palmås, Karl, Frangeur, Fredrik, Valtersson, Christian, Thorsell, Jerker, Mannung, Jimmy, Olsson, Per, Lindskog, Alex, Chamberland, Alexander, Jokirinne, Veera, Skog, Karolina, Ling, Rasmus & Lindberg, Jonas (2008-10-06) "Vi skall verka för ett grönare och öppnare EU." *GP*
<https://www.gp.se/debatt/vi-skall-verka-f%C3%B6r-ett-gr%C3%B6nare-och-%C3%B6ppnar-e-eu-1.1186947> (Hämtad 24/11/2021)

Sverigedemokraterna (2019) *Valplattform Europaparlamentsvalet 2019*
<https://sd.se/wp-content/uploads/2019/03/EU-Valplattform-2019.pdf> (Hämtad 30/11-2021)

Taggart, Paul, Szczerbiak, Aleks (2004) "Contemporary Euroscepticism in the party system of the European Union Candidate states of Central and Eastern Europe." *European Journal of Political Research*, 43(1), 1-27. doi: 10.1111/j.1475-6765.2004.00143.x.

Valmyndigheten (2020) *Valresultat 2014*
<https://www.val.se/valresultat/europaparlamentet/2014/valresultat.html> (Hämtad 21/12-2021)

Vänsterpartiet (2019) *Ett Europa för alla - inte bara för de rika.*
<https://www.vansterpartiet.se/app/uploads/2019/02/v-valp-EU2019.pdf> (Hämtad 25/11-2021)

Wagner, Sarah (2021). "Euroscepticism as a Radical Left Party Strategy for Success." *Party Politics*: 135406882110389.

Weissenbilder, Marcus (2021). "Svensk EU-Opinion - 1992-2020." *SOM-institutet Göteborgs Universitet*

Åkesson, Jimmie. (2019-01-31). "SD: Därför ändrar vi vår EU-politik." *Aftonbladet*. (hämtad 5/11-2021).